

NORGES HØYESTERETT

Den 19. juni 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-01303-A, (sak nr. 2012/2009), sivil sak, anke over dom,

A.L. Industrier AS

(advokat Harald Willumsen)

mot

Staten v/Skatt øst

(advokat Morten Goller)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Indreberg**: Saken gjelder gyldigheten av et ligningsvedtak, og reiser spørsmål om anvendelsen av tapsbegrensningsregelen i skatteloven § 19-2 annet ledd bokstav a nr. 1 ved realisasjon av en aksje som er blitt til ved spleising av samtlige aksjer i skattyters datterselskap, hvorav noen fikk oppskrevet inngangsverdi etter takst per 1. januar 1992, mens de øvrige er ervervet ved nyemisjoner etter dette tidspunkt.
- (2) A.L. Industrier AS solgte i mai 2003 sitt heleide datterselskap Nopal AS til Rieber & Søn ASA. Salgssummen var 257 963 666 kroner. Salget skjedde ved overdragelse av én aksje. Aksjen var resultat av en spleis av de i alt 22 300 aksjene i selskapet, vedtatt på Nopals generalforsamling 1. april 2003. Den spleisede aksjen besto for det første av aksjene som var tegnet da Nopal AS ble opprettet på 1960-tallet. Aksjekapitalen var da 250 000 kroner fordelt på 250 aksjer à 1 000 kroner. For disse 250 aksjene, som før skattereformen i 1992 kunne vært solgt skattefritt, hadde A.L. Industrier benyttet adgangen til oppregulering av inngangsverdiene etter takst, jf. den dagjeldende selskapsskatteloven § 9-2 nr. 4, senere § 10-2 nr. 4. På

salgstidspunktet var inngangsverdien inkludert RISK 140 837 769 kroner. For det andre besto den spleisede aksjen av aksjer som var blitt tegnet i perioden 1992 til 2001 ved i alt 11 kapitalforhøyelser. Det var tale om 22 050 aksjer som på salgstidspunktet hadde samlet inngangsverdi inkludert RISK på 118 609 951 kroner.

- (3) A.L. Industrier la i sin selvangivelse til grunn at det ved gevinst-/tapsberegningen skulle skje en sammenslåing av inngangsverdiene til alle aksjene som var spleiset. Med dette utgangspunktet medførte realisasjonen et tap på 1 484 054 kroner, som var differansen mellom vederlaget og de sammenslåtte inngangsverdiene. A.L. Industrier krevde ikke fradrag og viste til skatteloven § 19-2 annet ledd bokstav a nr. 1.
- (4) Selvangivelsen dannet grunnlag for den ordinære ligningen for 2003, men etter varsel traff Skatt øst 10. desember 2009 vedtak om endring av ligningen. I endringsvedtaket la Skatt øst til grunn at gevinst-/tapsberegningen måtte foretas med grunnlag i inngangsverdiene for hver enkelt aksje som forelå før aksjespleisen, og at vederlaget måtte fordeles likt på hver aksje. Kostprisprofilen på aksjene blir ikke eliminert som følge av spleisen, heter det i vedtaket. For de opprinnelige 250 aksjene ville skattyteren dermed få et tap på 137 945 800 kroner, og for de 22 050 aksjene som hadde kommet til etter 1992, ville det bli en gevinst på 136 461 746 kroner. Tapet knyttet til de 250 opprinnelige aksjene var ikke fradragsberettiget, jf. skatteloven § 19-2 annet ledd bokstav a nr. 1.
- (5) I vedtaket la Skatt øst også til grunn at spleisen alternativt ble rammet av den ulovfestede gjennomskjæringsregelen, hvilket medførte at gevinst og tap måtte beregnes ut fra at skattyter solgte 22 300 aksjer, ikke én aksje.
- (6) Endringsvedtaket gikk dermed ut på at A.L. Industriers inntekt ble økt med 136 461 746 kroner. Dette medførte økt skatt med 38 209 208 kroner.
- (7) A.L. Industrier reiste sak mot staten ved Skatt øst med krav om at dette punktet i vedtaket ble opphevet som ugyldig. Oslo tingrett avsa dom 18. februar 2011 med slik domsslutning:
- "1. Staten v/Skatt øst frifinnes.**
- 2. I saksomkostninger for tingretten betaler A.L. Industrier AS til Staten v/Skatt øst 200 000 – tohundretusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom."**
- (8) Tingretten la avgjørende vekt på Høyesteretts dom i Rt. 2003 side 82, som gjaldt samlet salg av aksjer som dels hadde fått oppjustert inngangsverdi etter takst i forbindelse med skattereformen i 1992, og dels var kommet til ved nyemisjon i 1995. Forskjellen fra vår sak var altså at aksjene ikke var spleiset til én, men tingretten kunne ikke se noen rimelig grunn til å behandle disse tilfellene forskjellig. Staten ble tilkjent saksomkostnader, men kravet ble ansett for høyt og beløpet satt ned.
- (9) A.L. Industrier anket til Borgarting lagmannsrett, som 3. oktober 2012 avsa dom med slik domsslutning:
- "1. Anken forkastes for så vidt gjelder tingrettens dom, domsslutningen punkt 1.**
- 2. I saksomkostnader for tingretten betaler A.L. Industrier AS 350 469 – trehundreogfemtifirehundreogsekstini – kroner til Staten ved Skatt øst.**

3. **I sakskostnader for lagmannsretten betaler A.L. Industrier AS 271 531 – tohundreogsyttientusenfemhundreogtrentien – kroner til Staten ved Skatt øst.**
  4. **Oppfyllelsesfristen etter punkt 2 og 3 er to uker fra forkynnelsen av dommen."**
- (10) Også lagmannsretten kom altså til at ligningsvedtaket var gyldig. Lagmannsretten la til grunn at skattemessig tap ved realisasjon av en aksje som har fått inngangsverdien oppregulert ved takst per 1. januar 1992, ikke gir rett til fradrag i aksje ervervet etter dette tidspunkt, selv om gamle og nye aksjer er slått sammen ved en aksjespleis. Staten fikk medhold i kravet om dekning av sakskostnader for lagmannsretten, og under noe tvil aksepterte lagmannsretten også statens krav på sakskostnader for tingretten i sin helhet.
  - (11) A.L. Industrier har anket til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen. Saken står i samme stilling som for de øvrige retter.
  - (12) Den ankende part, *A.L. Industrier AS*, har i hovedtrekk gjort gjeldende:
  - (13) Salgsobjektet må vurderes slik det er på realisasjonstidspunktet. Her var det den ene, spleisede, aksjen som ble realisert. Der det skjer en endring av antall aksjer uten at det skjer en endring av aksjekapitalen, skal det skje en omfordeling av inngangsverdiene. Slik skatteloven § 10-34 lød i 2003, var det uttrykkelig sagt for RISK-beløpene, men det har hele tiden vært meningen at dette også skal gjelde inngangsverdi generelt. Ved spleising av aksjer skal altså inngangsverdiene summeres, og gevinst eller tap vil utgjøre differansen mellom vederlaget og summen av inngangsverdiene.
  - (14) Det fremgår av forarbeidene til skatteloven § 19-2 annet ledd bokstav a nr. 1 at formålet med begrensningene i adgangen til å kreve fradrag for tap basert på inngangsverdi oppjustert etter takst, var å hindre fradrag for fiktive tap. I forarbeidene vises det til eksempler som ligger svært langt fra vårt tilfelle. Nopal var en solid virksomhet, og grunnen til at aksjeverdien ble redusert var nyemisjoner til lav kurs. Hadde kapitalforhøyelsen i stedet skjedd ved nytegning til markedskurs eller oppskrivning av de opprinnelige aksjenes pålydende, ville ikke de opprinnelige aksjene blitt utvannet. Man kan si at spleisen reparerte den lite gjennomtenkte fremgangsmåten ved emisjonene.
  - (15) Det bør også være slik at dersom den formelle fremgangsmåten for kapitalutvidelsen skal være avgjørende ved gevinst-/tapsberegningen, må det samme gjelde ved vurderingen av spleisen.
  - (16) Tapsbegrensningsregelen må dessuten sees i lys av at hovedformålet med adgangen til oppskrivning av inngangsverdien i 1992 var å skjerme tidligere skattefrie gevinster fra beskatning. Staten erkjente i Rt. 2003 side 82 at tapsbegrensningsregelen ikke tok sikte på forhold hvor verdien av de opprinnelige aksjene var utvannet som følge av nyemisjoner, jf. avsnitt 21 i dommen. Høyesteretts avgjørelse er blitt kritisert i juridisk teori. Ved å legge til grunn at spleisen innebærer at de oppjusterte inngangsverdiene og inngangsverdiene for de nyemitterte aksjene legges sammen, unngår man at nyemisjonene blir en skattefelle.
  - (17) Også ellers er det slik at tilnærmet like disposisjoner kan få ulike skattemessige konsekvenser. Dette er et resultat av skattereglene, som man må kunne innrette seg etter.

- (18) Når det gjelder gjennomskjæring, bestrides det ikke at grunnvilkåret er oppfylt. Spleisen var skattemessig motivert. Men det må ved totalvurderingen sees hen til formålet med tapsbegrensningsregelen. Spleisen gir ikke virkninger i strid med formålet – å unngå fiktive tap – og retter opp uheldige konsekvenser av fremgangsmåten ved emisjonene. Skattyter har dessuten mulighet til å velge en form som er i hans favør, jf. Rt. 2008 side 1510 avsnitt 62.
- (19) A.L. Industrier AS har nedlagt slik påstand:
- "1. Skattekontorets vedtak av 10. desember 2009 pkt 3 om endring av A.L. Industrier AS' ligning for 2003 oppheves. Ved ny ligning skal det ikke fastsettes skattepliktig inntekt ved salg av aksjen i Nopal AS.**
  - 2. A.L. Industrier AS tilkjennes saksomkostninger for tingrett, lagmannsrett og Høyesterett."**
- (20) Ankemotparten, *Staten ved Skatt øst*, har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (21) Staten er enig i at salgobjektets egenskaper på realisasjonstidspunktet er avgjørende. Spleising av flere aksjer til én innebærer imidlertid ikke at de underliggende realiteter blir borte.
- (22) Adgangen til å oppregulere inngangsverdien i forbindelse med skattereformen ble innført for å hindre skattemotiverte salg av aksjer som kunne vært solgt skattefritt før skattereformen. Oppregulering etter takst kombinert med full fradragsrett kunne imidlertid gi utilsiktede fordeler for skattyter, derfor ble tapsbegrensningsregelen vedtatt. Forarbeidenes to eksempler brukes for å illustrere dette, og Høyesterett avviste i Rt. 2003 side 82 at tapsbegrensningsregelen var begrenset til disse tilfellene.
- (23) Formålet med regelen er å avskjære ethvert tapsfradrag som skyldes inngangsverdier oppregulert etter takst per 1. januar 1992, noe som blant annet fremgår av definisjonen av "fiktive tap" i blant annet Innst. O. nr. 10 (2004–2005). Teoriens kritikk av Rt. 2003 side 82 bygger på en feilaktig forståelse av forarbeidene.
- (24) Den måten emisjonene skjedde på behøver ikke å ha vært lite gjennomtenkt. Men det er uansett uten betydning, siden Høyesterett i Rt. 2003 side 82 slo fast at også verdireduksjon som skyldes utvanning, rammes av tapsbegrensningsregelen.
- (25) Spørsmålet blir dermed om spleisen endrer dette. Spleisen innebærer at inngangsverdien må omfordeles, men en slik omfordeling medfører ikke nødvendigvis at man ikke skal ta hensyn til tapsbegrensningsregelen ved realisasjon. Det er ingen holdepunkter i ordlyden i skatteloven § 10-34 for at omfordeling eliminerer skatteposisjoner, og både formål og forarbeider tyder på at det nettopp har vært meningen å bevare skatteposisjonene. Heller ikke forvaltningspraksis eller juridisk teori gir støtte for at omfordeling eliminerer skatteposisjoner. En spleis påvirker altså ikke en slik skatteposisjon som tapsbegrensningsregelen i skatteloven § 19-2 annet ledd bokstav a nr. 1 regulerer.
- (26) Det er følgelig ingen konflikt mellom tapsbegrensningsregelen i skatteloven § 19-2 annet ledd bokstav a nr. 1 og § 10-34. Den sistnevnte bestemmelsen er en beregningsteknisk regel som aldri har vært ment å skulle gripe inn i materielle skatteregler.

- (27) Forutsatt at Høyesterett kommer til at spleising av aksjer endrer den skattemessige behandlingen, gjøres det – som for de tidligere retter – gjeldende at det må sees bort fra spleisen på grunnlag av den ulovfestede regelen om gjennomskjæring. Spleisen skjedde med sikte på salget, i håp om å oppnå en skattefordel, og har ingen forretningsmessig egenverdi. Formålet med tapsbegrensningsregelen i skatteloven § 19-2 annet ledd bokstav a nr. 1 er å begrense ethvert skattemessig tap som skyldes at inngangsverdien er oppregulert etter takst, og det er derfor i strid med bestemmelsens formål å legge vekt på spleisen. Det er uten betydning om skattyter kunne oppnådd det samme ved å foreta kapitalforhøyelsen på en annen måte. Spørsmålet er om et alternativ til spleisen kunne gitt det samme resultat.
- (28) Staten ved Skatt øst har nedlagt slik påstand:
1. Anken forkastes.
  2. Staten v/Skatt øst tilkjennes sakskostnader for Høyesterett."
- (29) *Jeg er kommet til at anken ikke kan føre fram.*
- (30) Spørsmålet i saken er om det skal foretas en omfordeling av inngangsverdiene på aksjene som inngår i den spleisede aksjen, slik at gevinst eller tap blir differansen mellom vederlaget for aksjen og den samlede inngangsverdien, jf. aksjeloven § 10-32 første ledd, eller om skatteposisjonene til aksjene som inngikk i den spleisede aksjen, er i behold til tross for at aksjene er spleiset. Med andre ord – gjelder særregelen om begrenset adgang til fradrag for tap i skatteloven § 19-2 annet ledd bokstav a nr. 1 uendret for de aksjene som fikk oppjustert inngangsverdi i 1992, også etter at aksjene er spleiset med nyere aksjer som ikke omfattes av bestemmelsen?
- (31) Jeg ser først på hva som ville være den skattemessige posisjonen dersom aksjene ikke var blitt spleiset.
- (32) For de opprinnelige 250 aksjene var inngangsverdien oppregulert etter takst per 1. januar 1992. I Rt. 2003 side 82 er det redegjort for bakgrunnen for denne adgangen, se avsnitt 35 til 37. Kort fortalt var det slik at det ved ikrafttreddelsen 1. januar 1992 av selskapsskatteloven 20. juli 1991 nr. 65 ble innført alminnelig skatteplikt for aksjegevinst og fradragsrett for aksjetap, jf. lovens § 5-2. Med det opphørte ordningen hvor aksjer som var eid utenfor virksomhet i mer enn tre år, kunne avhendes skattefritt. Blant annet for å unngå skattemotiverte aksjesalg i tiden før de nye reglene trådte i kraft, foreslo departementet at verdistigning fram til 1. januar 1992 på aksjer som kunne ha vært realisert skattefritt, ikke skulle skattlegges etter de nye reglene. Dette kunne etter departementets syn oppnås ved oppjustering av inngangsverdiene etter nærmere fastlagte metoder. Finanskomiteen støttet dette, men flertallet gikk inn for større valgfrihet for aksjeeierne når det gjaldt oppreguleringsmetoder, blant annet slik at det skulle være adgang til oppregulering etter takst.
- (33) Oppregulering av inngangsverdien kombinert med full fradragsrett for tap på aksjer kunne imidlertid etter departementets syn gi enkelte uheldige utslag, se Ot.prp. nr. 64 (1991–1992) side 27, hvor departementet gav følgende eksempler:

"Dette gjelder for det første hvor oppregulering av aksjene i en kunnskapsbedrift er basert på avkastningsverdimetoden, jf. forskriften § 3. I slike tilfeller kan aksjonærene tenkes å trekke ut enkelte former for immateriell kapital, f.eks. kunnskapskapital, av selskapet etter at oppregulering har skjedd. Et slikt 'uttak' vil ikke utløse noen form for skatteplikt, men vil redusere aksjenes omsetningsverdi. Dersom aksjonærene deretter realiserer aksjene, vil de kunne oppnå et betydelig fradragberettiget tap. Dette tapet er ikke reelt, dersom en betrakter aksjonærenes og selskapets samlede formuesstilling. Departementet finner at en slik adgang til å oppnå ikke-reelle skattemessige tap vil gi betydelige tilpasningsmuligheter. ..."

For det annet kan oppregulering av aksjene også etter de andre alternative metoder gi enkelte uheldige utslag. Dette gjelder, i tillegg til avkastningsmetoden, særlig oppregulering av aksjene basert på selskapets regnskapsmessige egenkapital (selskapsskatteloven § 9-2 nr. 4 annet ledd) og substansverdimetoden (forskriften § 4). Ved en slik verdsetting vil selskapets skjulte skattemessige reserver inngå i aksjenes oppregulerte verdi. Når disse reservene senere oppløses og kommer til beskatning, vil den del av inntektsgrunnlaget som reservene representerer inngå i RISK-reguleringen etter selskapsskatteloven § 5-5, og dermed bidra til å oppregulere aksjenes inngangsverdi. Selskapenes skjulte reserver vil dermed inngå i aksjenes inngangsverdi to ganger. ..."

- (34) Begge eksemplene ble beskrevet i større detalj i de påfølgende avsnitt i proposisjonen. På side 29 sammenfattet departementet sine vurderinger:

"Departementets forslag om begrensning av skattemessig fradrag for tap når aksjenes inngangsverdi er oppregulert med hjemmel i selskapsskatteloven § 9-2 annet og tredje ledd, vil ikke bare omfatte dem som har hatt til hensikt å utnytte de tilpasningsmuligheter som ligger i overgangsregelen slik de er i dag, jf. redegjørelsen foran. Det vil også omfatte skattyters fradragmuligheter når aksjene synker i verdi av andre årsaker. Som påpekt ovenfor var de tidligere regler slik at skattytere som pr. 1. januar satt med aksjer som kunne vært solgt skattefritt etter de tidligere regler, ikke kunne ha en berettiget forventning om skattemessig fradrag for eventuelt tap på disse aksjene. Etter departementets vurdering bør derfor ikke hensynet til å opprettholde fradragmulighetene for tap på aksjer når aksjene faller i forhold til oppregulert verdi, uten at dette skyldes bevisst tapping av selskapets verdier, være avgjørende for om det skal innføres en begrensning i fradragretten ved tap på aksjer. Ved denne vurderingen har departementet lagt vekt på at det ikke er snakk om å avskjære muligheten for tapsfradrag, men å begrense den i de tilfeller tapet skyldes at inngangsverdien er oppregulert med hjemmel i overgangsreglene. Hvor realisasjonsverdien ligger under aksjenes kostpris vil skattyter kunne kreve fradrag for differansen mellom realisasjonsverdien og kostprisen, eventuelt aksjens forholdsmessige andel av selskapets skattemessige formuesverdi hvor denne er høyere. ..."

- (35) Tapsbegrensningsregelen kom inn i selskapsskatteloven § 10-2 nr. 4 i 1996, fjerde ledd, og skulle gjelde tap som var realisert innen 10 år etter selskapsskattelovens ikrafttredelse. Bestemmelsen ble ved vedtakelsen av skatteloven 1999 flyttet til skatteloven § 19-2 annet ledd bokstav a nr. 1, og ved lov 15. juni 2001 nr. 46 ble bestemmelsen gjort tidsubegrenset. Bakgrunnen var at oppregulering etter takst i mange tilfeller hadde gitt meget høye inngangsverdier.

- (36) Skatteloven § 19-2 annet ledd bokstav a nr. 1 lyder:

"Realisasjon av aksje hvor inngangsverdien er oppregulert med hjemmel i den tidligere selskapsskatteloven av 20. juli 1991 nr. 65 § 10-2 nr. 4 annet og tredje ledd, behandles på følgende måte:

1. Ved realisasjon kommer tap bare til fradrag i den utstrekning realisasjonsverdien er lavere enn den høyeste av:

- aksjens andel av selskapets samlede skattemessige formuesverdi pr. 1. januar 1992, eller
- aksjens historiske kostpris."

- (37) Som nevnt under omtalen av tingrettens dom, vurderte Høyesterett i Rt. 2003 side 82 betydningen av den tilsvarende bestemmelsen i selskapsskatteloven § 10-2 nr. 4 fjerde ledd i et tilfelle hvor det var foretatt et samlet salg av aksjer som dels hadde fått oppjustert inngangsverdi etter takst per 1. januar 1992, dels var kommet til ved nyemisjon i 1995. I saken var det spørsmål om hvordan både utgangsverdi og inngangsverdi skulle fastsettes, og dessuten var det anført at tapsbegrensingsregelen måtte tolkes innskrenkende fordi den ikke tok sikte på tilfeller hvor det oppsto skattemessig tap som følge av utvanning av aksjeverdien ved nyemisjoner. Høyesterett konstaterte i avsnitt 40 at det er et grunnleggende prinsipp at henholdsvis utgangs- og inngangsverdi skal vurderes for hver enkelt aksje i forbindelse med beregningen av realisasjonsgevinst eller -tap. Til tross for at skattyter hadde avtalt med kjøperen at en forholdsmessig større del av kjøpesummen gjaldt aksjene som hadde oppjustert inngangsverdi, fastslo Høyesterett at utgangsverdien måtte være den samme for alle aksjene – vederlaget fordelt på samtlige aksjer, jf. avsnitt 42.
- (38) Dette førte til at det ble et betydelig skattemessig tap på de eldste aksjene. Skattyter hadde anført at inngangsverdien måtte kunne omfordeles ved at ubenyttet inngangsverdi ble overført til de aksjene som kom til ved nyemisjon der nyemisjonen ikke endret eierforholdene, men det førte ikke fram.
- (39) Heller ikke anførselen om at tapsbegrensingsregelen måtte tolkes innskrenkende fordi bestemmelsen tok sikte på andre forhold enn de saken gjaldt, førte fram. Førstvoterende viste til at departementet i proposisjonen uttrykkelig skrev at bestemmelsen også ville ramme reduksjon i aksjeverdi av andre årsaker enn de som var beskrevet for å vise svært uheldige utslag av regelverket, jf. proposisjonen side 29, som jeg tidligere har sitert fra, og avsluttet avsnitt 54 slik:
- "Ved nyemisjonen ble verdien av de 100 aksjene redusert i og med at antallet av likestilte aksjer økte, og jeg er enig med staten i at tapsbegrensingsregelen også må gis anvendelse ved den senere realisasjonen av disse aksjene. Jeg finner ikke grunnlag for at samlet salg av aksjene skal stå i noen annen stilling enn porsjonssalg, slik lagmannsretten ser ut til å ha ment. Det ville i så fall medføre en ubegrunnet forskjellsbehandling, slik jeg ser det."**
- (40) I avsnitt 55 pekes det dessuten på at spørsmålenes kompleksitet medfører at det eventuelt må være en lovgiveroppgave å se nærmere på dette.
- (41) Som det fremgår, er saksforholdet helt parallelt med vår sak, hvis man ser bort fra spleisen. Det må dermed være klart at uten spleisen måtte gevinstberegningen bli slik Skatt øst har lagt til grunn.
- (42) Spørsmålet blir da om resultatet må bli et annet der aksjene er spleiset til én aksje før realisasjonen. Den ankende part har gjort gjeldende at dette enten følger av en utvidende tolkning av § 10-34 tredje ledd bokstav c, slik den lød i 2003, eller en innskrenkende tolkning av § 19-2 annet ledd bokstav a nr. 1, særlig sett i lys av at tapsbegrensingsregelen ikke tok sikte på tilfeller som dette – noe staten etter de gjengitte anførselene erkjente i Rt. 2003 side 82.

(43) Skatteloven § 10-34 tredje ledd bokstav c hadde slik ordlyd i 2003:

"Endring i aksjeselskapets eller allmennaksjeselskapets skattlagte kapital fastsatt etter annet ledd fordeles på aksjene i selskapet etter pålydende. Regulering av aksjenes inngangsverdi skjer med virkning fra 1. januar i selskapets ligningsår. Tidligere registrerte tillegg til eller fradrag fra den enkelte aksjes inngangsverdi skal endres i følgende tilfeller:

...

- c. **når antall aksjer i selskapet reduseres ved at et antall aksjer gjøres om til en ny aksje,**

...

Når det er skjedd slik omfordeling skal selskapet uten ugrunnet opphold, og senest ved utgangen av omfordelingsåret, sende melding om omfordelingen til ligningskontoret for selskapets kontorkommune. ... Departementet kan gi nærmere regler om omfordelingsmelding etter denne bestemmelse. Departementet kan gi nærmere regler om omfordeling av tidligere registrerte tillegg eller fradrag fra aksjenes inngangsverdi."

(44) Til tross for bestemmelsens generelle ordlyd, framgår det klart av sammenhengen og forarbeidene at de tilleggene og fradragene det her er tale om, er de såkalte RISK-beløpene. RISK står for "Regulering av Inngangsverdi med Skattlagt Kapital", og § 10-34 første ledd fastsetter nettopp at aksjenes inngangsverdi skal opp- eller nedreguleres "med endring i selskapets skattlagte kapital". Annet ledd inneholder bestemmelser om beregningsmåten. Oppregningen i tredje ledd av hendelser som foranlediger endringer i RISK-beløpene og som skal meldes til ligningsmyndighetene, kom inn fordi melding ofte ble forsømt da den tilsvarende oppregningen bare fremgikk av § 1 i forskrift 9. mars 1994 nr. 193 om omfordeling av RISK-beløp som følge av endring av aksjenes forholdsmessige andel av selskapets verdier, jf. Ot.prp. nr. 11 (1994–95) side 10–11.

(45) Det tillegget i inngangsverdien som kan sies å ha oppstått da inngangsverdien ble oppregulert fra 1992, er følgelig ikke omfattet av skatteloven § 10-34.

(46) Det sier seg imidlertid selv at når flere aksjer spleises eller splittes, må det skje noe med inngangsverdien. I Ot.prp. nr. 11 (1994–95) på side 10 heter det om dette:

"Når forholdet mellom den enkelte aksje og aksjekapitalen endrer seg, innebærer det en endring av den andel av selskapsverdiene som den enkelte aksje representerer. Derfor må også aksjens opprinnelige anskaffelsesverdi omfordeles på det nye antall aksjer."

(47) I lignings-ABC for 2003 punkt 7.13 heter det at hvis flere aksjer slås sammen til én aksje slik at det samlede antall aksjer i selskapet reduseres uten at aksjekapitalen endres, må det skje en omfordeling slik at samlet opprinnelig anskaffelsesverdi for de aksjene som spleises til én ny aksje, blir anskaffelsesverdien for den nye spleisede aksjen.

(48) Her legges det altså til grunn at inngangsverdi for den spleisede aksjen blir summen av anskaffelsesverdier for de opprinnelige aksjene. Men denne uttalelsen er helt generell, og kan etter mitt syn ikke forstås slik at den løser spørsmålet om tapsbegrensningsregelen i § 19-2 etter en spleis får den virkning den fikk i Rt. 2003 side 82.

(49) Tapsbegrensningsregelen i skatteloven § 19-2 kommer etter ordlyden til anvendelse ved "[r]ealisasjon av aksje hvor inngangsverdien er oppregulert med hjemmel i den tidligere

selskapsskatteloven ...". Selv om aksjene er spleiset, vil realisasjonen fortsatt omfatte slike aksjer. Ordlyden taler med styrke for at tapsbegrensningsregelen fortsatt skal gjelde for den enkelte aksje som har fått oppregulert inngangsverdi etter takst i 1992 og som inngår i den spleisede aksjen.

- (50) Også reelle hensyn taler for at splitting eller spleising av aksjer ikke skal medføre at skattemessig gevinst eller tap som ellers ville foreligget, forsvinner. Omfordeling som følge av slike endringer skal nettopp sikre skattemessig kontinuitet. Jeg viser til Gjems-Onstad: Norsk Bedriftsskatterett, 8. utgave side 618 følgende.
- (51) Skattyter har anført at § 19-2 annet ledd bokstav a nr. 1 bør tolkes innskrenkende fordi tapsbegrensningsregelen ikke tok sikte på å hindre fradrag for tap som skyldtes utvanning av aksjeverdien ved nyemisjoner. Dette ble imidlertid vurdert av Høyesterett i Rt. 2003 side 82, og jeg kan ikke se at det er grunnlag for noen ny prøving av det. Det har riktignok vært hevdet at "det neppe er uenighet om at resultatet i saken er lite rimelig", og at det er "vanskeligere å forstå at Høyesterett ikke fant grunnlag for å tolke tapsbegrensningsreglene innskrenkende", se Zimmer i Høyesterettsdommer i skattesaker 2003 side 287. Resultatet i dommen var imidlertid solid forankret i de forarbeidene som jeg allerede har sitert. I nyere lovforarbeider er dessuten de "fiktive tap" som tapsbegrensningsregelen tar sikte på å avverge, beskrevet som "fradrag for differansen mellom den høyere oppskrevne verdi og en lavere salgssum, til tross for at denne salgssummen er høyere enn aksjens opprinnelige kostpris med tillegg av eventuelle RISK-beløp", jf. blant annet Innst. O. nr. 10 (2004–2005) side 38. Det er altså ikke noe som tyder på at lovgiver mener tapsbegrensningsregelens anvendelse skal begrenses til tap som skyldes forhold som er noenlunde sammenlignbare med de eksemplene som ble gitt i forarbeidene til skattereformen i 1992.
- (52) Jeg er følgelig kommet til samme resultat som lagmannsretten.
- (53) Staten har krevd erstatning for sakskostnader. Jeg kan ikke se at det er grunnlag for å fravike hovedregelen i tvisteloven § 20-2, og kravet fører derfor fram. For Høyesterett er det krevd 294 672 kroner, som utgjør salær og merverdiavgift. Dette anses som nødvendige kostnader, jf. tvisteloven § 20-5.
- (54) For tingretten og lagmannsretten legges lagmannsrettens avgjørelse til grunn.
- (55) Jeg stemmer for denne

DOM :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler A.L. Industrier AS til staten ved Skatt øst 294 682 – tohundreogtjue tusen seks hundre og åttito – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

- (56) **Dommer Normann:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (57) **Dommer Bergsjø:** Likså.
- (58) **Dommer Bull:** Likeså.
- (59) **Dommer Stabel:** Likeså.

(60) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler A.L. Industrier AS til staten ved Skatt øst 294 682 – tohundreogtjue tusen seks hundre og åttito – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Riktig utskrift bekreftes: